

■ Státní rozpočet

Koalice kritizuje Stanjurův balíček ke snížení schodku. Sama chce ušetřit ještě víc

Martin Ťopek
martin.topek@hn.cz

Dokonce dubna chce ministr financí Zbyněk Stanjura (ODS) představit návrh, jak v příštím roce snížit deficit státního rozpočtu o 70 miliard korun. Známa opatření ale zatím požadovanou částku dohromady nedávají, byť jejich výčet není konečný. Stanjura uvedl, že pracuje se šesti desítkami návrhů. Nicméně jen u pár z nich se zatím dá hovořit o koaliční shodě. Některé strany se naopak netají tím, že navrhnou vlastní, mnohem razantnější balíčky úspor či zvýšených příjmů. A vzkazují tak ministři financí, že jeho snaha šetřit jim nestačí.

Na veřejnost se už dostaly informace o desítkách kroků, které by mohly přinést buď úspory, nebo vyšší příjmy do státní pokladny. Některé by mohly vynést i desítky miliard korun, jiné zůstávají spíše na hranici takzvané rozpočtové neutrality, jinými slovy – mnoho peněz do státní pokladny nepřinesou. Zatímco u některých chystaných opatření už je zřejmé, o kolik by mohla snížit deficit příštího státního rozpočtu, u jiných se lze opírat jen o odhady. „V tuto chvíli se k nim nebudeme vyjadřovat, dopady jsou přirozeně závislé na nastavení parametrů,“ řekl mluvčí ministerstva financí Tomáš Weiss.

Osekání provozní dotace

Zmíněných 70 miliard korun by podle něj měly ze dvou třetin vynést úspory ve výdajích státu, z jedné třetiny pak zvýšené daňové či jiné odvody. V první skupině dominují osekání neinvestiční nebo provozní dotace. O nich Stanjura hovořil už po volbách v roce 2021 v rozhovoru pro HN. Vadilo mu, že značnou část dotací poberou velké firmy, například Agrofert, zatímco ty malé na ně nedosáhnou. Celkově podle něj do velkých firem jen na neinvestičních dotacích nateče kolem sta miliard ročně. „Kdybychom vzali polovinu, je to 50 miliard,“ uvedl tehdy Stanjura.

Teď už jsou odhady střízlivější, je jasné, že číslo bude mnohem menší, mimo jiné i kvůli nesouhlasu některých členů vlády s tím, aby se v jejich resortu provozní dotace ořezávaly. „Potenciální úspora na provozních dotacích je v řádu desítek miliard korun. Záviset bude na politické dohodě,“ řekl Weiss pro HN.

Stanjurovi vadí hlavně příspěvky velkým firmám. Neinvestiční dotace však míří do více oblastí napříč ministerstvy. Jde třeba o příspěvky na prevenci kriminality, na dopravu nebo na kulturu.

Například ministr pro místní rozvoj a místopředseda vlády za Piráty Ivan Bartoš argumentuje, že jeho resort se snaží dotacemi zmírnit nerovnosti mezi regiony a podpořit dlouho zanedbávané oblasti, jako je například řešení otázek dostupného bydlení. Peníze jdou třeba na obnovu kanalizace nebo opravy místních sportovních klubů. „Jde o zásadní problémy s velkým dopadem na občany,“ řekl pro HN.

Stavební spoření

Dohodou koalice už skončilo navrhované zrušení stavebního spoření. Do něj tečou ročně

přes čtyři miliardy korun. Jenomže například lidovci byli proti tomuto kroku, což HN potvrdil i předseda strany a ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka. U současných smluv se tedy státní podpora sníží na polovinu a až u nových se zruší. Tím se ovšem očekávaná úspora čtyř miliard smrskává.

Omezení výchovného

Stejně nepochopení pak u lidovců Stanjura najde u omezení takzvaného výchovného, neboli 500 korun k důchodu za každé vychované dítě. To vyjde stát na 19 miliard korun ročně. Zatím není jasné, jak moc chce Stanjura výchovné omezit, ale pokud by se mu povedlo snížit ho o čtvrtinu, je to skoro pět miliard korun za rok.

Ministr financí Zbyněk Stanjura může očekávat, že za svůj konsolidační balíček povede boj i uvnitř vládní koalice.
Foto: HN – Tomáš Nosil

Daň z nemovitosti

Na straně příjmů chce Stanjura dosáhnout zvýšení asi o 25 miliard korun. Jde zejména o zvýšení daně z nemovitosti, daně z hazardu, tabáku či alkoholu, ale také změny v DPH nebo v povinných odvodech živnostníků. Tím by však vláda porušila svůj slib nezvyšovat daňovou zátěž lidí.

Ministerstvo financí ale uvádí, že pouze vyrovnává významný pokles daní z uplynulého roku. „Jde například o zvýšení limitu pro povinnou registraci k DPH, zrušení velké čas-

ti silniční daně nebo snížení spotřební daně z pohonných hmot,“ řekl Weiss.

U daně z nemovitosti je předběžný plán zvednout ji na dvojnásobek a rozdíl poslat do státní pokladny. Dosud patřil celý výběr městům a obcím. Ani tady nevládne koaliční shoda. Upozornil na to například Ivan Bartoš minulý týden před jednáním vlády. A proti jsou i zastupci měst a obcí. Daně z nemovitosti podle nich patří obcím, navíc pokrývají jen zlomek jejich celkových výdajů. A stát si má podle starostů poradit jinou cestou. „Má na to svoje nástroje, zejména jsou to spotřební daně, které končí celé ve státním rozpočtu,“ řekl pro HN po představení záměru zvýšit daň předseda Svazu měst a obcí a starosta Kyjova František Lukl.

Vyšší odvody živnostníků

Stejně tak se s nevolí setkává záměr navýšit odvody živnostníků. Ministerstvo práce a sociálních věcí chystá materiál o postupném navýšení odvodů o 60 procent během tří let u těch živnostníků, kteří platí minimální odvody. „Počet živnostníků bude klesat, část podnikání se zřejmě přesune do šedé zóny,“ komentoval návrh předseda představenstva Asociace malých a středních podniků a živnostníků Josef Jaroš.

Podobně smýšlí i daňový expert Michael Pleva ze společnosti Rödl & Partner. Podle něj lze zvýšení spotřebních daní a odvodů pro živnostníky považovat za rozumné, je však potřeba k němu přistupovat obezřetně. „Základní platby do daňového systému ze strany živnostníků jsou často opravdu nízké, na druhou stranu významné zvýšení by mohlo negativně ovlivnit

Pleva říká, že zjednodušení daňového systému je sice správná myšlenka, ale je potřeba ji představit ve správný okamžik. V současné době, kdy je míra inflace nejvyšší za posledních 20 let, by takový krok mohl vést pouze ke zvýšení některých cen, například léků nebo pečiva, což by mohlo mít negativní vliv na životní úroveň lidí. „Naopak lze očekávat, že zboží a služby, současně zdaňované 15 procenty, by nezlevnily, obchodníci by pouze získali vyšší marži na úkor státu,“ řekl Pleva.

Důchodové připojištění

Bez dopadu na státní pokladnu bude také zpřísnění státní podpory důchodového připojištění. Kdo nyní měsíčně ukládá 500 korun, dostává od státu 130 korun. Po změně má obdržet 90 korun. U tisícikoruny se částka změní z 230 na 180 korun. Příspěvek bude vyšší až od 1300 ukládaných korun. Resort financí ale očekává, že se vyplacená suma, která činí necelých osm miliard korun ročně, příliš nezmění. „Změna má sloužit ke zvýšení motivace lidí spořit si na penzi a nikoliv primárně ke konsolidaci veřejných financí,“ potvrdil Weiss.

Sedmdesát miliard nestačí

Stanjura však není jediný, kdo hledá úspory v rozpočtu. Ministr práce a sociálních věcí Jurečka vidí jako možnost stabilizace státního rozpočtu vyšší zdanění firem nebo zavedení daňové progresse. „Firmy říkají, že chápou, když jim zvedneme daň na dva tři roky,“ řekl minulý týden ministr agentuře ČTK.

Chystaná opatření ministerstva financí ke snížení deficitu

Příjmy

spotřební daň na alkohol a tabák	jednotky miliard
DPH	0
hazard	jednotky miliard
daň z nemovitosti	až 12 miliard
odvody OSVČ	3 miliardy

Výdaje

penzijní připojištění	0
stavební spoření	2 miliardy
výchovné	jednotky miliard
provozní dotace	až nízké desítky miliard
daňové slevy	jednotky miliard

Snížení deficitu navrhované ostatními koaličními stranami

STAN 150 mld. Kč	TOP 09 100 mld. Kč
Piráti 100 mld. Kč	KDU-ČSL neuvádí

Zdroj: Ministerstvo financí a jednotlivé strany

Také ostatní koaliční strany, jakkoliv se vzpírají některým Stanjurovým návrhům, říkají, že snížit schodek o 70 miliard je málo. A některé chystají vlastní balíčky. Například STAN hodlá v nejbližších dnech představit návrh na snížení schodku o 150 miliard korun. Kde chce strana vzít tolik peněz, zatím neuvádí. Až o sto miliardách hovoří TOP09. Piráti už předali Stanjurovi vlastní balíček. „Chceme, aby se problematika řešila šířeji než jen na úrovni daňových sazeb. Určitě se bavíme aspoň o sto miliardách,“ uvedl ekonomický expert Pirátů Mikuláš Ferjenčík.